

Hvite kvinners tårer

2022-07-18

© VG

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

28

MANDAG 18. JULI 2022 VG

SI DET I VG:

Hvite kvinners tårer

Spørsmålet om hvorvidt hvite kvinners lojalitet ligger hos hvite menn heller enn hos fargede kvinner, har fått ny aktualitet.

KRONIKK

FREDRIK GIERTSEN,
litteraturviter og skribent

Gjennom flere bokutgivelser har dette temaet blitt aktualisert de siste årene. I 1989 lanserte den amerikanske jusprofessoren Kimberlé Crenshaw begrepet «interseksjonalitet», som kan brukes til å identifisere strategier for undertrykkelse i tilfeller der det foreligger overlappende identiteter, da særlig når det gjelder minoriteter.

I hennes hjemlige kontekst beskrev hun først og fremst hvordan det å være farget kvinne kunne føre til lag av diskriminering, men situasjonen kunne også fort bli enda mer uoversikkelig hvis andre «variabler» – for eksempel religion eller seksuell orientering – også er i spill.

Denne termen er i dag sentral innen kritisk raseteori, men er særlig viktig innen det som kalles «interseksjonell feminisme».

Drøye 30 år senere er hele det akademiske begrepet «kritisk raseteori» (CRT) tragisk nok så kontroversielt i USA at disiplinen blir forsøkt fjernet fra skoleverket i enkelte stater, blant annet fordi det blir hevdet at den som sådan mistenkeliggjør alle hvite og stempler dem som potensielle rasister.

I dette bildet dukker det opp et annet interessant spørsmål, som ikke handler om skillelinjer og bruddflater, men om sterke og svake allianser. Få vil benekte at feminismen som massebevegelse i utgangspunktet skal arbeide for alle kvinners frigjøring og likeverd, men er det slik i praksis?

I de siste par årene er det kommet en rekke bøker av fargede kvinner – Ruby Hamad, Kyla Schuller, Mikki Kendall, Rafia Zakaria, Koa Beck, Sarah Ahmed – som alle svarer kategorisk «nei» på dette sentrale spørsmålet.

Det kanskje mest nedslående er deres felles opplevelse av at hvite kvinner manøvrerer seg strategisk for å sikre sin egen posisjon, og at deres forhold til sine medøstre – som av klasse- og/eller rasemessige årsaker befinner seg lavere på samfunnsstigen – er sterkt opportunistisk.

De har det til felles at de påpeker en uheldig skinnallianse som strekker seg helt tilbake til mange av de opprinnelige sufragettes forakt for fargede kvinners

LITTERATUR: – Rasisme utfolder seg svært ofte gjennom gjentakende mikro-agresjoner som er lettere å beskrive i litterær form enn i en forskningsrapport, skriver kronikkforfatteren. Foto: PRIVAT

behov.

Den nye bolgen i denne debatten ble trukket opp av australske Ruby Hamad, som i mai 2018 fikk publisert en artikkel i The Guardian med tittelen «How white women use strategic tears to silence women of colour», etterfulgt av boken «White Tears/ Brown Scars».

Sentralt her er en opplevelse av at velmenende hvite kvinner gjerne inviterer fargede kvinner til lesesirkler og mangfoldskonferanser, men at det helt tydelig skjer på vertinnens premisser: kravet er at man skal være taknemlig og underdanig, for hvis man krysser den usynlige grensen så vanker selvertfærdige «hvite» tårer og en stilltende forståelse av at man ikke vil bli invitert igjen.

«At fargede kvinner verden over er overrepresentert som ofre for politivold, feilmedisinering, voldtekt (også utført av hvite menn), samt at de rammes hardere av restriktive abortlover, er ikke vanskelig å dokumentere.»

fargede blir dette internalisert, og hun vil tenke seg om to ganger neste gang noe lignende skjer.

Hamad mener at kvinner i alle settler-samfunn – Australia, Rhodesia, USA – historisk sett er blitt fordelt i en binær struktur: for den hvite kvinnen var det ingenting som var mer verdifullt enn hennes dyd, mens de fargede visstnok var i besittelse av en «dyrisk seksualitet», og dermed ble sett på som fritt vilt.

På denne måten ble det i den hvite kvinnens egeninteresse å konsolidere seg selv som en klasse som trengte beskyttelse – skjønt da ikke fra de hvite mennene (som altfor ofte har lysnet og voldtatt), men derimot den fargede kvinnen, som var forbundet med alt hun ikke måtte bli.

Ut fra dette fødes en forestilling om det Hamad kaller «damsel of distress», altså den dydlige, men akk så svake kvinnen som vet å påkalle den hvite ridderens beskyttelse.

Hamad trekker sine linjer fra de ekskluderende sufragettene og settler-samfunnens «damsels of distress» opp til våre dagers troper som «Karen» og «BBQ Betty», som – i likhet med den respekterte historieprofessoren Mary Beard – tok til tårene på sosiale medier (det er bare å se selv) for å forsvare seg mot fargede kvinner.

Det som er grunnleggende for Hamad, er å få fram at disse tårene ikke er et tegn på svakhet, men på relativ styrke: de felles for å påkalle gruppens sympati og mobilisere den hvite ridderen.

I sin bok «Hood Feminism» (2020) peker amerikanske Mikki Kendall på at billige hygieneartikler og tilgang til sunn mat fremdeles er viktige feministiske kampaker for fattige (fargede) kvinner.

Men for at fargede feministler skal nå helt fram, må de ikke være sinte på den måten Serena Williams har vært det. Med referanse til valgseieren til Donald Trump, skriver hun: «Det er ille nok at hvite kvinner ikke en gang stemmer for å beskytte seg selv; men det er enda verre at som stemmeblokk har de makt nok til å skade andre».

At fargede kvinner verden over er overrepresentert som ofre for politivold, feilmedisinering, voldtekt (også utført av hvite menn), samt at de rammes hardere av restriktive abortlover, er ikke vanskelig å dokumentere.

Også feminismen står i konstant fare for å bli gentrifisert, skriver Kendall.

Følg VG Meninger på Facebook
www.facebook.com/vgmeninger